

Похорон

Василь Стефаник

Спереду обдертий хлопчик, з біленьким коміром під шиєю. У руках держить чорний хрест і все глядить на нього. За ним такі самі чотири хлопчики несуть труну. На її вічку білий тоненький хрестик, а ціла вона синя. В головах труни прибитий віночок із жовто-брудних цвітів. З оцих самих, що ростуть попри каміння на подвір'ях кам'яничних. Такий віночок, як калачик бідного мужика, що дає в церкві за простибіг.

За труною плететься кілька жінок. По них не знати, котра молода, а котра стара. В руках тримають малі, погаслі свічки. Під пахами несуть напівзів'ялі вазоники. То ті марні цвіти, що ніколи сонця задосить не мають і все з одного боку брудно-зелені, а з другого ясно-жовті.

Під ногами мокре каміння, і мряка непорушна висить у повітрі.

Одна жінка плаче, а друга їй каже:

— Як був здоровий, то грався цілий день коло моєї будки. Порпався заєдно в тім рівці, що дощ викопав довкола будки, і витягав усякі камінчики. Курятко біля квочки, ну, кажу вам, як курятко. І не брешу вам, але правду говорю, що кожного дня я вибирала черствіші булки і кликала його до будки. Він сідав коло мене і їв. Як він красно їв! Ручки такі маленькі, а він ними щипав мацінькі кришки та в ротик, у ротик. Най бог запише мені лишень ті булки, що я йому надавала...

Жінка плаче далше.

— Осінь, осінь його доконала, сирий люфт [] і студень. Бо ви цілий день не бували в хаті, а його різало без вас та й зарізало. А я приходила до нього і свіженькі булки приносила, але він уже не їв. Водиці йому треба було раз по раз. Лежав, як рибка, і все ротик роззявляв. Потім посинів геть, а пашіло від нього вогнем! Як би хто під ним вогонь розіклав, а його кісточки, як полінця, кидавав, аби горіли...

Йдуть всі помучені, зів'ялі, сіру мряку хрестом прорізують.

— Але він умер, мабуть, від тої канапи, що на ній лежав. Відки ви таку канапу дістали? Бігме, така, як домовина з подертих міхів. На такій канапі може здоровий умерти. Я би боялася тої канапи, якби сама з нею лишилася. Втекла б або порубала, ні, я б її в хаті не тримала!

— То канапа його тата, він на ній родився, то — спадок. Як вибирався з першого поверху, то нам її лишив.

— А де ж він тепер?

— Не знаю...

Маленький похорон завертає в другу вулицю. Чорний хрест обвився сивими цяточками мряки, хлопчики померзли, і баби ледве лізуть.

Йдуть серединою вулиці, як подерті тіні, чужі і незнайомі з ніким.

А цвинтар буде, лиш його через мряку сіру не видно.

— люфт — вітер